

УДК 338:636.4

Родіна О.В.

старший викладач кафедри фінансів та бухгалтерського обліку
Нікопольського економічного університету

АНАЛІЗ СТАНУ ВИРОБНИЦТВА СВИНИНИ В УКРАЇНІ ТА ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

ANALYSIS OF PRODUCTION PORK IN UKRAINE AND DNIPROPETROVSKIY REGION

АНОТАЦІЯ

У роботі розкрито сучасний стан виробництва свинини в Україні та Дніпропетровській області зокрема. Проаналізовано динаміку поголів'я свиней. Розглянута структура поголів'я свиней за категоріями господарств в Україні та Дніпропетровській області в 2015 р. Визначено основні чинники спаду виробництва, що привели до занепаду галузі сьогодні. Обґрунтовано напрями розвитку галузі свинарства на найближчий період.

Ключові слова: свинарство, собівартість, сільськогосподарські підприємства, виробництво, домогосподарства.

АННОТАЦИЯ

В работе раскрыто современное состояние производства свинины в Украине и Днепропетровской области в частности. Проанализирована динамика поголовья свиней. Рассмотрена структура поголовья свиней по категориям хозяйств в Украине и Днепропетровской области в 2015 г. Определены основные факторы снижения производства, которые привели к спаду отрасли сегодня. Обоснованы направления развития отрасли свиноводства на ближайший период.

Ключевые слова: свиноводство, себестоимость, сельскохозяйственные предприятия, производство, домохозяйства.

ANNOTATION

The article reveals the current state of the pork production in Ukraine and Dnipropetrovsk region in particular. Dynamics the number of pigs. Examined the structure number of pigs of categories on farms in Ukraine and Dnipropetrovsk region in 2015 year. Identified the main factors recession, which led to a drop in the industry today. Grounded directions of the development pig industry in the near future.

Keywords: swine breeding, cost price, agricultural enterprises, production, households.

Постановка проблеми. Відомо, тваринництво – друга основна галузь сільського господарства, яка покриває близько 65% потреб у білках, третину всіх калорій у харчовому раціоні людини, дає 60% валової продукції сільського господарства, впливаючи на економіку в цілому. Так, свинарство в Україні є традиційною галуззю тваринництва та відіграє важливу роль у забезпеченні населення м'ясом, що зумовлено такими біологічними та господарськими характеристиками свиней, як всеїдність, скоростиглість та багатоплідність. На сучасному етапі ситуація для української галузі свинарства не найкраща, девальвація гривні, низька закупівельна ціна, падіння споживчого попиту та коливання ціни на м'ясо – всі ці чинники негативно впливають на її розвиток. Тому першочерговим завданням сучасної економіки є збереження галузі свинарства як основного виробника м'яса та м'ясопродуктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питань розвитку ринку сви-

нини, підвищенням ефективності виробництва свинини, присвячені праці таких науковців, як Т.В. Алексійчук, П.С. Березівський, В.П. Рибалко, І.Н. Топіха, О.І. Христенко, О.М. Шпичак, І.В. Свиноуса, В.І. Бойко, П.М. Макаренко, П.Т. Саблук, Г.В. Ільїна, І.І. Лукінов, М.П. Талавіря та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на постійну увагу науковців до цієї галузі сільського господарства, низка проблем залишаються не повністю вирішеними. Зокрема, для розвитку сільськогосподарських підприємств, що займаються виробництвом свинини, необхідні чіткі напрями розвитку, щоб зберегти власного виробника і не відчувати дефіциту на ринку м'яса.

Метою статті є розгляд фактичного стану виробництва свинини в Україні та Дніпропетровській області, виявлення причин, що зумовили його спад та визначення основних напрямів розвитку галузі на найближчий період.

Виклад основного матеріалу дослідження. На початку 2016 року тенденції на ринку свинарства в Україні є такими:

1. Зменшення обсягів експорту та збільшення обсягів імпорту;
2. Падіння цін на свинину з кінця грудня 2015 року до середини лютого 2016 року на 20%;
3. Збільшення обсягів вирощування свинини у живій вазі на 3,5% та збільшення реалізації у забійній вазі на 6%.

Так, протягом 1 кварталу 2016 року Україна експортували лише 0,9 тис. т свинини, це у 4,5 раза нижче за аналогічний період попереднього року. Головною причиною такого скорочення є заборона на експорт продукції до Росії, що вступила в силу з 25 грудня 2015 року.

Після втрати російського ринку, основними країнами для збуту вітчизняної свинини стали: Вірменія – 55,3%, Гонконг – 25% та Грузія – 12,5%. У свою чергу, імпорт продукції збільшився на 24% і становив 0,97 тис. т [3].

У цілому у світі на сьогодні проходить тенденція до збільшення обсягів виробництва свинини, ріст є незначним, але така ситуація є позитивною для міжнародної спільноти (див. рис. 1).

Для України в цілому ситуація не стабілізувалася і продовжилося зменшення поголів'я

Рис. 1. Динаміка виробництва свинини у світі за 2009–2015 роки, тис. т.

свиней. Протягом 2015 року поголів'я свиней зменшилось на 422,5 тис. голів (або на 94,6%) та станом на 1 січня 2016 року дорівнювало 7 341,9 тис. голів. Також зазначимо, що в Дніпропетровській області поголів'я свиней зменшилось на 18,4 тис. голів (або на 96,6%) і на кінець 2015 року їх кількість дорівнювала 530,1 тис. голів, або 7,22% загальної кількості поголів'я свиней в Україні. Динаміка поголів'я свиней за період незалежності в Україні та Дніпропетровській області наведена на рис. 2.

З рис. 2 ми бачимо, що найбільший спад поголів'я як у країні, так і в області, припадає на 2001 рік, поголів'я незначними темпами зростає до 2011 року. У 2015 році ситуація дещо стабілізується, але спад продовжується. Занепад та різке зменшення поголів'я свиней у 2001 році пов'язаний, у першу чергу, зі стихійним коливанням цін та розпадом свиноферм та свинокомплексів, а також нестабільна ситуація з кормовою базою.

Результати аналітичного огляду вирощування свиней за категоріями господарств говорять про те, що в 2015 році в Україні господарствам населення належить 49,2%, а

Рис. 2. Динаміка поголів'я свиней в Україні та Дніпропетровській області

Джерело: побудовано автором на основі [2]

сільськогосподарським підприємствам 50,8% загального ринку виробництва. В області ситуація протилежна, більшість поголів'я свиней була вироблена сільськогосподарським підприємствам, станом на 1 січня 2016 року (76,8 і 23,2% відповідно) господарствам населення від загального обсягу поголів'я свиней господарств усіх категорій (див. рис. 3).

Якщо говорить про те, що частина сільськогосподарських підприємств за теперішньої економічної ситуації припинить вирощення свинини, і весь тягар ляже на плечі господарств населення, для яких ситуація з кормовою базою залишається не найкращою рівні, то для області це стане катастрофічно. При цьому 70% собівартості виробництва свинини становлять витрати на корма, які до того ж зростають у ціні.

Але для області така ситуація на цей час не передбачається. Так, згідно з даними Асоціації свинарів України, яка щорічно оприлюднює рейтинг найпотужніших підприємств, що займаються виробництвом свиней, серед 50 підприємств – 10 з Дніпропетровської області, серед яких 3 входять в двадцятку.

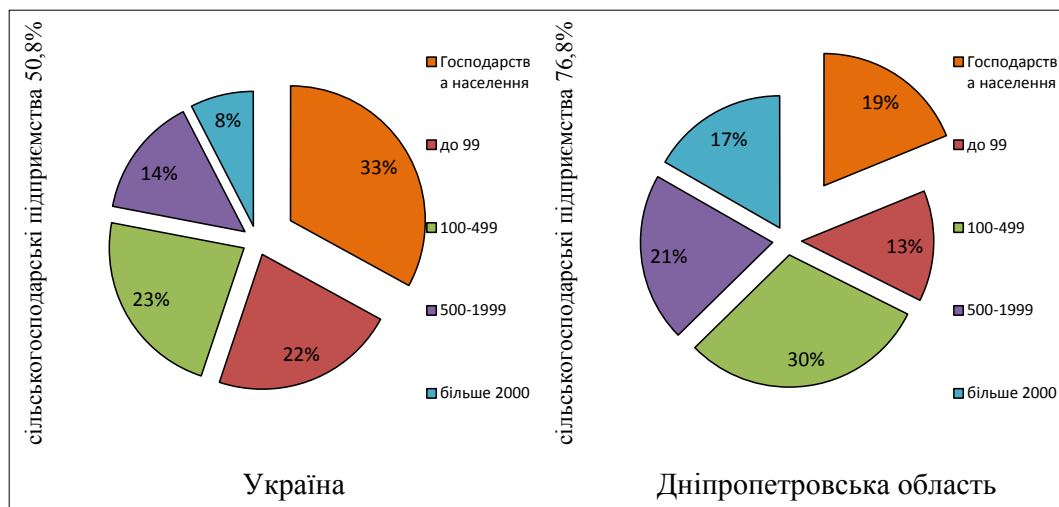

Рис. 3. Структура поголів'я свиней за категоріями господарств в Україні та Дніпропетровській області у 2015 році

Джерело: побудовано автором на основі [2]

Таблиця 1

Рух поголів'я свиней в Україні та Дніпропетровській області у 2015 році

Україна		Дніпропетровська область	
Показник	Кількість, тис. голів	Показник	Кількість, тис. голів
Наявність на початок року	7 350,7	Наявність на початок року	530,1
Одержано приплоду	9 430,5	Одержано приплоду	673,1
Куплено, одержано, інші надходження	2 316,5	Куплено, одержано, інші надходження	140,4
Пало, загинуло	953,0	Пало, загинуло	92,8
Реалізовано на забій	8 533,5	Реалізовано на забій	609,1
Продано, передано, інші вибуття	2 532,2	Продано, передано, інші вибуття	172,0
Наявність на кінець року	7 079,0	Наявність на кінець року	470,3

Джерело: [1; 2]

Збільшення виробництва свинини значною мірою залежить від організації відтворення стада, тобто процесу відновлення чи збільшення поголів'я свиней, від цього фактору залежить рентабельність галузі в цілому [4, с. 229].

Динаміку руху поголів'я свиней у всіх категоріях господарств в Україні та Дніпропетровській області у 2015 році наведено в табл. 1.

Відтворення стада може бути простим або розширеним. У першому випадку поголів'я стада на кінець року не збільшується порівняно з початком. Якщо ж надходження поголів'я перевищує вибуття, то відтворення стада буде розширеним [4, с. 229]. Як видно з табл. 1, характерною є ситуація простого відтворення стада, тому що і в Україні та області надходження поголів'я на кінець року не збільшилось порівняно з початком року. Хоча приплід молодняка в Україні у 2015 році зріс на 6,8% порівняно з попереднім роком, але падіж свиней за різними причинами у 2015 році порівняно з 2014-м збільшився на 29%. При цьому вихід приплоду на 100 основних свиноматок – 2 058 голів, що на 4,9% більше попереднього року.

Структура стада – це співвідношення статевікових груп свиней, зумовлене виробничим напрямом свинарського господарства. Вона нестабільна і змінюється протягом року внаслідок вибуття або народження тварин у стаді, що особливо характерно для товарних господарств. Значно стабільнішу структуру стада спостерігають у племінних господарствах, де ведеться цілеспрямована селекційно-племінна робота з удосконалення продуктивних якостей окремих ліній та родин [4, с. 229].

Так, в Україні кількість свиней у сільськогосподарських підприємствах, що займаються виробництвом тваринницької продукції, становить 3 704 тис. голів, із них основні свиноматки – 254,3 тис. голів, свиноматки, що перевіряються – 71,2 тис. голів, свині старше чотирьох місяців – 141,2 тис. голів та поросята до двох місяців – 771,2 тис. голів.

Отже, за результатами аналізу стану виробництва свинини в Україні та Дніпропетровській області визначено такі фактори, що негативно впливають на розвиток цієї галузі та гальмують процес вирощування свинини:

1. Зростання загальногосподарських витрат, у першу чергу, це зростання цін на комунальні послуги та ветмедикаменти.

2. Незадовільний стан забезпечення кормами, що тягне за собою не збалансованість кормового раціону, а можливість використання дорогого соєвого шроту мають не всі виробники.

3. Недосконалість селекційно-племінної бази.

4. Стан сільськогосподарських комплексів для вирощування свиней.

Усі зазначені та інші фактори негативно впливають на стан виробництва, його скорочення, зменшення приплоду та середньодобового приросту свиней.

Для збереження вітчизняного виробника, досягнення економічної ефективності виробництва свинини, на нашу думку, пропонуємо такі напрями розвитку галузі свинарства:

1. Втручання держави: надання пільг, дотацій та інших заходів необхідних для збільшення обсягів виробництва не лише сільськогосподарським підприємствам, а й розроблення програм для господарств населення.

2. Реконструкція старих та будівництво нових комплексів.

3. Розвиток племінної справи;

4. Залучення іноземних інвестицій, для створення надсучасного свиногокомплексу.

5. Підвищення рівня життя населення.

Висновки. Обсяги виробництва свинини за останні роки зменшились, це пов'язано з багатьма причинами, і, в першу чергу, зі зростанням цін на корма, що впливає на середньодобовий приріст свинини. Ситуація в Україні та Дніпропетровській області майже на одному рівні – тенденція до зменшення поголів'я. Що стосується структури господарств, що займаються вирощуванням свиней, то в області здебільшого припадає на сільськогосподарські підприємства, коли в країні структура ринку виробництва свинини між домогосподарствами та сільськогосподарськими підприємствами характеризується майже рівними частками.

Галузь свинарства потрібна нашій країні і нації, у нас є великий потенціал для її розвитку, тому необхідно збільшувати експорт та зменшувати імпорт цієї продукції, оскільки, купу-

ючи закордонне, немає впевненості в якості. Те, що залежить від держави, так це державна підтримка галузі. Але найвагоміший фактор розвитку промисловості в регіоні та в країні в цілому – підвищення рівня життя населення.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Головне управління статистики у Дніпропетровській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dnepstat.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.
3. Повертаємося до імпорту: Україна зменшила обсяги експорту свинини в 4,5 раза // Агробізнес сьогодні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://agrobiznes.club/2016/04/13/povertayemosya-do-importu-ukra%D1%97na-zmenshila-obsyagi-eksportu-svinini-v-45-razi>.
4. Технологія виробництва продукції тваринництва / за ред. О.Т. Бусенка. – К. : Вища освіта, 2005. – 496 с.